

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Rețineri nefracate nu se primesc. — Manuscrise nu se retrămesc.

Nr. 164

Luni, Marți 28 Iulie (9 Augustu).

1887.

Brașov, 27 Iulie 1887.

Pe când Ungurii cred că au îndeplinit un lucru mare pentru asigurarea viitorului lor, decât isbutesc a face pe câte un biet de învețător român să-și neglige chibăria lui, în-deletnicindu-se numai și numai cu propunerea limbei ungurești și chinându pe bieții copii cu memorarea mecanică de poesii ungurești, pe atunci se petrece în lumea cea mare slavă o schimbare în idei și în năzuințe așa de adâncă, încât svêrcolirile dîlnice ale maghiarismului violent de prin zădărniciile noastre apar numai ca o jucărie de copii față cu uriașa luptă ce-lu așteptă în viitor.

Vorbeam nu de mult de puternicul curent ce se manifestă în presa slavă din monarhia noastră și mai vîrtos în presa cehică pentru solidaritatea slavă.

Am arătat atunci, că poporele slave ale monarhiei noastre nisuesc înainte de toate a strînge legăturile dintre sine, făcînd propagandă pentru introducerea liturgiei slave în bisericile lor fără deosebire de confesiune.

„Narodny Listy” din Praga, care cântă prima violină în concertul solidarității slave, vine acum și susține, că nici forma legăturii literare între Slavi nu mai este aji de ajuns, ci pre-tinde că pe Slavi trebuie să-i unescă idea națională.

Idea solidarității slave și a panslavismului — dîce „Narodny Listy” — a răsărit asupra slavismului ca o stea a mîntuirii, menită a-lu ridica din pulbere la o viață liberă și onorifică. În praxă această idee nu are decât un caracter de apărare, dîr astăzi Slavii nu-și mai pot închipui solidaritatea ca înainte cu 60 de ani. P'atunci idea solidarității și-a luat numai o formă literară, dîr astăzi, după Sadova și Sedan, ar fi mai mult decât naivitate a crede că slavismul pôte să rămînă la forma literară și că idea solidarității, și după introducerea dualismului germano-maghiar, ar fi ni mai o ces-tiune a culturii slave. Celu ce ar voi să se o-prască numai la cultură, ar dovedi că nu cu-nosce trebuințele de față ale poporului său, nu cunosce situațiunea generală a monarhiei austro-ungare și scopurile adevărate ale solidarității slave.

În ziua de azi, sub împrejurările de față generale europene, precum și sub împrejurările austriace și în specialu boeme, este pentru noi — declară „Narodny Listy” — panslavismul o idee națională, aceeași idee, care azi a ajuns a fi organizătoare în Europa. Această idee slavă a noastră trebuie să fi primită între regulile și elementele, după cari are să fi organizată și monarhia austriacă.

Această idee — continuă foia cehă — nu se îndreptă contra Austriei, dîr în totu casul se îndreptă în contra coloritului germano-maghiar, ce i s'a dat Austriei cu totul în potru dreptului nostru național și de stat. Nisui în această monarhie ca în sfîrșit să ne emancipăm odată de hegemonia germană și maghiară. Nu vom concedea niciodată, că idea germană ori maghiară ar fi ceva mai bun și mai nobil decât idea slavă; pretindem, ca Austria să nu fi mai mult maghiară și germană, decât slavă. Sperăm, că decât nu va frînge altceva mai înainte, atunci de sigur întărirea lumii slave în afară de Austria va înfrînge aici preponderanța neîndreptă și nenaturală a elementului maghiar și german, și va aduce după sine emanciparea Slavoru Austriei și organizarea monarhiei pe baza egalei îndreptăiri a tuturor poporelor...

Limbajulu acesta hotărît alu foiei cehice, care în nise momente critice ale situațiunei generale europene, ca cele de azi, câștigă o importanță în-doită, ar trebui să dea de gîndit celor

ce își pierd timpul celu scump umblîndu să cucerescă câte o biată scôlă pentru a satisface șovinismulu lor smintit.

Și pentru aceea, ca nu cumva șovinistii unguri în amețela lor să credă, că ei au isprăvit o cu Slavii în Tera ungurească și că prin urmare nu-i mai privește cele ce le scrie „Narodny Listy”, au îngrijit acum de curîndu Slovaci, cari cu ocaziunea deschiderii esposițiunei, ce a arangiat o reuniunea femeilor slovece „Jivena” în Turoțu-St. Martinu, au proclamat, în fața numeroșilor oșpeți slavi din toate părțile lumii slave, solidaritatea lor cu slavismulu.

Stégulu ungurescu, care falfăe deasupra palatului esposițiunei, n'a împedat pe Slovaci d'a-și manifesta sentimentele și aspirațiunile lor slave; și cuvintele ce le-a pronunțat preotulu slovacu catolicu din Delvahun la marele banchet festiv nu spun totul. Elu dîce adevă: „Suntem slavii acelora, cari înșiși sunt sclavii Germanilor, dîr se pôte întâmpla ca asupritorii noștri să devină ei înșiși odată Slovaci. Odată trebuie să nceteze și suferințele noastre și atunci vai de dușmanii noștri!”

Intîlnirea dela Gastein.

Cu regularitatea unui césornic se repetă în fiecare an spectacululu intîlnirii împăratului Wilhelm cu împăratulu Franciscu Iosifu.

Și în anul acesta a venit bătrînul împărat germanu la Gastein cu toate că-lu apasă bătrînețele, deorece a trecut de 90 de ani, și alaltăeri a primit ca în toți anii visita împăratului Austriei.

Asupra intîlnirii de acuma — dîce „N. fr. Presse” — este mai mult ca altă dată îndreptată atențiunea generală. În cursulu anului din urmă s'a schimbatu fisio-nomia Europei, însă nu spre mai bine. Înainte cu 12 luni esista încă alianța celor trei împărați și între Berlin și Parisu nu era așa mare încordarea ca azi. Eventualitatea unei alianțe între Francia și Rusia a căpătat contur real și trebuie să se socotescă cu ea ca cu o posibilitate. Cum au ajuns lucrurile aici este cunoscut.

„Rusia și-a documentat atitudinea schimbată față cu Germania prin ucasul nemilosu privitoru la străini. Germania răspunde prin discreditarea valorilor rusești; Francia se bucură de rezultatul alegerilor pentru Reichstag în Elsația-Lotaringia, Germania răspunde cu procesele de spionagiu și de înaltă trădare la tribunalulu din Lipsca. Boulanger și Katkov își dădură mîna. În urma acesta Germania și Austria se apropiară mai strîns de Italia. Astfelu s'a schimbatu gruparea puterilor în Europa și nimic nu se mai întimplă ca să nu se întrebe, decât pacea nu este amenințată...”

De curîndu — adauge numita foia — s'au întimplat două casuri de mîrte, cari au pus pe gînduri lumea politică și au dat nutremîntu nesiguranței febrile asupra sorții păcii europene. La sudu a murit Agostino Depretis, amiculu italianu alu alianței austro-germane, și îndată s'a născut întrebarea, decât nu cumva urmașulu lui în ministeru se va depărta de linia de conduită observată de Depretis. La nordu închise ochii Mihailu Katkov și îndată s'a ventilat cesiunea, că ore încetînd influința acestuia, nu cumva se va întorce Rusia la politica ei de mai înainte. Parisulu a făcutu necrologe reci și nepăsătoare lui Depretis, ér entusiasmata și simpatice au fost manifestările în memoria lui Katkov.

Astăzi mai mult ca orî și când — finesee „N. fr. Presse” — trebuie să se documenteze alianța austro-germană ca o întăritură neinvincibilă, peste care șovinismulu rusescu și francesu se nu-și pôte da mîna. De aceea intîlnirea de acum este de o importanță mai mare simptomatică ca cele trecute.

Manifestațiun pentru Alsația Lorena.

În ziua de 31 Iulie n. s'a desvîlît în Saint-Quentin monumentulu celebrulu istoriografu francesu Henri Martin. Acesta a fost unu călduros aparătoru alu

principiului naționalităților și primul președinte alu ligei patrioților. Cu ocaziunea acestei serbări s'au ținut două discursuri, unlu de către ministrulu Spuller și altulu de către d. Deroulède.

D. Spuller dîse între altele: Dînsulu (Martin) a fost totu atât de cumpătat pe câtu a fost de entusiasm. Dînsulu mai pe susu de toate se temea de manifestațiunile nefolositoare, șgomotoșe, care puteau periclită succesulu său, celu puțin amîna ziua, în care națiunea, liberă, instruită și bine pregătită să ia apărarea onorei sale cu tăria hotărîtoare și cu o mîrire sdrobitoare...

D. Deroulède respunde între altele, reamintîndu cuvintele lui Gambetta din 1872: „Lăsați-ne să ne gîndim totdeuna la Alsația și să nu vorbim nici odată de ea.” La 1880, cu ocaziunea sfîrșirii steagurilor, totu Gambetta a dîs: „Numai pentru Alsația și Lorena trebuie să trăim.” Oratorulu dîse apoi: Ni se vorbesce de manifestațiun șgomotoșe. Acesta este mijloculu d'a esprima doliulu, dorințele și speranțele noastre. Dacă Henri Martin ar mai trăi, sfaturile lui ar înriuri nu numai asupra ligei patrioților, ci și asupra parlamentului și a guvernului. Cîte odată imi dîcea: Sunt acțiun pe care înțelepciunea mea de om bătrînu nu le aprobă, dîr pe care inima mea le înțelege,

După acestu discursu, musica a început să cînte marslieza și d. Deroulède dede semn tinerimei, gimnasticilor și pompierilor, să strige „ura” pentru armată. S'era s'a dat un banchet. La sfîrșitul banchetului, ministrulu Spuller s'a dus la d. Deroulède, ia dat mîna și la despărțire i-a dîs: „Fiți cu minte”. După lède răspunde zîbindu: „Nu rolulu nostru este de a fi docili; noi suntem fochiști, voi sunteți mecaniculu; voi ne dîceți: puneți mai puțin carbuni, și noi răspundem: dați-ne mai multu vaporu.”

Incăerări între Albanesi și Muntenegreni.

În timpul din urmă au fost mai multe lupte sângeroșe între Muntenegreni și Albanesi. A fost o încăerare mai înteu între Muntenegrenii din Vassovic și păstorii albanesi din tribulu Clementi. Au fost morți și răniți de ambele părți. Albanesi s'au retras și Muntenegrenii au ocupat pășunile, au luat vitele și proviziile Clementinilor în valoare ca de 10,000 lire. S'au mai întimplat lupte în districtulu Plava unde Muntenegrenii au răpit ca la 600 capete de vite. Valiuf din scutarii a raportat Porții și a cerut întărirea garnisonei, căci șefii triburilor albanese din Ipek și Giacova s'au intrunit la Gusinie spre a se înțelege asupra unei expedițiun de răsbunare contra Muntenegrenilor.

Esposițiunea slova din Turoțu-St.-Marton.

Înainte de deschiderea esposițiunei, Hurban a adresat credincioșilor săi în biserică evanghelică o predică, care culmină — precum spun foile unguresci — în îndemnarea la unirea tuturor Slavoru. Vorbi despre suferințele de o mie de ani ale acelu popor, căruia voescu — Ungurii — să-i răpescă chiar școlile, dîr elu speră cu încredere în victoria națiunei sale. Hurban compară actuala esposițiune a „Jivenei” cu esposițiunea din Budapesta, ce s'a inscenat de Jidovi cu mare larmă, pe când esposițiunea slovacă s'a născut în totu liniștea ca o strălucită mărturie a culturii slovece.

După serviciulu divin, esposițiunea a fost deschisă de redactorulu foiei „Narodnie Noviny”, Ambrus Pietor, care dîse între altele în vorbirea sa: „Cunoscem trecutul; să consolidăm prezentele și astfel să asigurăm viitorulu”. După elu vorbi apoi Pavelu Mudrony; ce a dîs, nu ne spun foile unguresci.

Esposițiunea a isbitu de minune în totalu. Esposițiunea de tablouri constă din 16 tablouri ale pictorului boemu Jaroslav Vesin ce trăese în München.

La banchet, la care au participat 300 de oșpeți, fostulu șpan alu comitatulu Lipto, Francic, toastă pentru monarhulu, pentru prințulu de coronă și pentru casa domnitoare. După elu toastă Mudrony, Hurban, Cernyi ș. a., cari — precum erași ne spun foile unguresci — au vorbit despre problemele culturale și scopurile sale

ale Slavorilor. Preotul Tomkulyak din Detvahuta toaște pentru Ludovic Mocsary, numindu-l — precum cu intenție pretind foile ungurești c'ar fi dîsu preotul — apărător al poporului slav și încheie: „...Se pôte în templu, ca apăsătorii noștri de ađi să devină și ei Slovaci. Și suferințele noastre trebuie să înceteze odată, și atunci voi de dușmanii noștri! Așa spune „B. H.“ că a vorbit preotul.

Foile jidano-maghiare stau să le apuce năbădările de necaz, că nici amintire nu s'a făcut de cultura jidano-maghiară la toate acestea ocași. „P. Ll.“ neputându-și răbuna altfel, își încheie scurtul său raport despre deschiderea expoziției voru ține, precum se vorbește, o conferință.

„Ce păcat că nu sunt agitatoři jidano-maghiari!“ își vor fi pîcîndu cu jale și cu mahnire „patrioți“ timbrați și netimbrați.

SCRILE ȚILEI.

Guvernul ungureșc a elaborat un proiect de lege privitor la introducerea căsătoriei civile obligatoře în Ungaria. Acest proiect va fi supus parlamentului îndată ce se va întruni.

—x—

Ni-se scrie din marginea Cămpiei, cu data 29 Iulie: „Amesurată programei anunțată în Nr. 137 al „Gaz. Trans.“, inteligența română din M.-Ludoș și giur, în frunte cu activul protopop Nicolau Solomon, simpaticul pretor român Vasiliu Moga și d-lu medic cercual Bocoșu au arangiat la 17 Iulie n. c. un concert împreună cu petrecere de danși în românesc fondul pentru edificarea unei noue biserici românești cat. în M.-Ludoș. Succesul atât moral cât și material a fost eminent. Publicii atît și forțe numeroase s'a grăbit a lua parte la această distinsă petrecere românească, precum în părțile acestea n'a mai fost. N'au lipsit nici distinși bărbați maghiari, ca comitele supremi din Turda și alții. Concertul, condus de d-lu profesor din Blașu Iacob Muresianu, a reușit strălucit, făcîndu mare onore Românilor noștri; 11 tineri în costum național au jucat „Călușorul“ și „Bătuta“, de asemenea și costumul național femeesc a fost frumos reprezentat. Venitul se sue apröpe la 500 fl. — În privința acestui concert, „Ellenzék“ scrie, că în comitetul arangiator au fost aleși și Maghiari cu numiri ca: „Salamon, Sima, Pap, Bakos, Urban, Elekes și Rozsa“, ér în invitați i au botezat cu numele de: Solomon, Simu, Popu, Bocoșu, Orbeanu, Elecheșu, Rusu. Apoi se mai dîcă cineva — sfîrșește „Ellenzék“ — că arangiatorii concertului valah din M.-Ludoș nu scia limba „Volapük“. — Ce să-i faci decă volapükul s'a lăpît deja peste toa Europa și e mai plăcut și mai preferat limbei ungureșci! Dovadă că volapükul, seu în casul de față limba românească, nu e limbă asiatică.

—x—

În luna Augustă voru veni la Sinaia atît mama Regelui cât și mama Reginei României.

—x—

Preotul gr. or. Alexandru Bucovă din Cebza a înnebunit, ne spune „P. H.“ Imbrăcat numai în rufe se dușe, Joi a fost săptămână, în biserică, se aședă pe un scaun lângă altar și încep a fuma. Sosind omeni în biserică, preotul zimbindu-le le întinse mâna fiecăruia și îi stropi cu apă sfințită. Deodată apoi deveni furios, luă un lemn și isgoni pe omeni din bi-

serică. Cu greu putu fi liniștit preotul și s'ema preotă abia putu să-l ducă la Ciacova, de unde apoi fu transportat în spitalul din Timișoara. Nenorocitul preot, precum ne spune aceeași foie, avea o p'rtare în adevăr demnă și o inteligență rară.

—x—

În Jebel i-a arsă proprietarului Negru grâu în valoare de 1000 fl.

—x—

La tragerea făcută la 1 Augustă st. n. în orașul Gotha a losurilor împrumutului comunei Bucuresci, s'au tras următoarele câștiguri principale: Seria 3011 Nr. 4, câștigă 40.000 franci. Seria 5444 Nr. 40, câștigă 5000 franci, 1000 franci câștigă: Seria 489 Nr. 13, seria 3154 Nr. 40, seria 3916 Nr. 74, seria 6780 Nr. 25, seria 7183 Nr. 32. 500 franci câștigă: Seria 42 Nr. 44, seria 42 Nr. 98, seria 3372 Nr. 79, seria 4027 Nr. 14, seria 5291 Nr. 85, seria 5789 Nr. 30, seria 5795 Nr. 92, seria 6154 Nr. 49, seria 6780 Nr. 12, seria 7021 Nr. 59.

Imigrarea Jidovilor în România.

„Telegraful“ din Bucuresci atrage atențiunea guvernului român asupra mutrelor străine jidovesce ce se vedu prin țară. Intre altele serie:

Rusia și Germania espulsează de cîtva timp pe cei ce nu sunt supuși de-ai lor. Espulsații caută să se strecore și neapărat că România li-se pare un teren favorabil.

Acăsta însă nu ne pôte conveni cu nici un chip; avem deja peste măsură străini, nu putem să mai adăpostim pe vagabonții din Germania și Rusia. Pe cînd aceste două state se curăță, nu putem să ne încărcăm noi cu reburile pe cari le aruncă ele. De aceea atragem serioasă atențiune a d-lui ministru de interne și l'î rugăm să dea ordine severe autorităților dela frontieră.

Nu trebuie să se credă, că Evreii din Rusia, cari se dau de supuși germani, se duc în Germania cînd sunt espulsați. Anul trecut s'a vădut forțe bine ce se întempla cu acești omeni: espulsați din Rusia, ca supuși germani, autoritățile germane refușau să-i primescă; și, vice-versa, autoritățile ruse respingeau pe preinșii lor supuși, espulsați din Germania. Țile întregi, acești omeni treceau și rețineau fruntaria fără a fi primiți nicăiri.

În Galiția érași nu se pot aședă acești vagabunți. Acolo societățile israelite sînt puternic constituite și nici un Evreu nu se pôte stabili fără învoirea lor.

Emigrații din Rusia și Germania sînt dirigați chiar de aceste societăți spre România...

Acăstă stare de lucruri nu mai pôte să dureze; cu o oră mai curîndu trebuie întreprinsă o acțiune energetică pentru a ne curăți d'acăstă lepră. E absolut necesar ca, cît de repede, să fimu fixați asupra numărului și situației Evreilor născuți seu aședăți în România și să luăm așa măsuri încât vagabunții să nu mai pôte străbate în țara noastră.

Atragemu d'ér din nou atențiunea guvernului asupra acestei grave cestiuni.

Sciri militare.

Austro-Ungaria. În Terebes lângă Cașovia se concentrează pentru manevre corpul 6 din armata comună în număr de 20.000 omeni. La aceste manevre iau parte: 26 batalioane infanterie, 1 batalion vîntori, și

de fiă-care companie cîte 50 rezerviști=5400 rezerviști; 12 escadrone cavalerie; 13 baterii artilerie; întregu des p'rtămintul de geniu, de intendant și de sanitari ai corpului 6 din armata comună; 9 batalioane infanterie de honveđi, 8 escadrone cavalerie de honveđi și tôte despărțimintele sanitare ale comădei districtului militar de Cașovia.

Agricultura în Germania.*)

O excursiune agricolă făcută la Rosali 1884 în provincia Sacsonia. (Urmare.)

Lucrătorii erau pe moșia în ziua aceea 498, d'ér în timpul grămădrei lucrului numărul lor se urca la 1500. Aci credu necesar a intra ceva mai adînc în cestiunea lucrătorilor agricoli.

În Germania mării proprietarii, ca să aibă peste an lucrătorii de lipsă pentru lucrarea pămîntului, de obicei își angajează dela începutul anului o sumă de familie, cărora le dau cartir și alte mici beneficii, se înțeleg ca să-i le plătescă din plata lor, își fiescă prin contractu plata zilnică pentru fiă-care anotimp, atît pentru bărbați, cât și pentru femei și copii cu indatorirea, ca ei să fiă în fiă-care și la dispoziția proprietarului și numai după ce lui nu-i trebuie să se pôte duce și la alții. La ingrămădirea lucrului — cum e primăvera la sēmănat, v'era la făcutu de fîn, la secere, la scosul sfeclelor — proprietarii mari, în provinciile unde e și proprietate mică, mai capătă lucrători cu ziua seu cu ruptul și dela proprietatea mică, ca în provincia Sacsonia, ér unde nici aceștia nu sînt de ajuns, seu se află numai proprietatea mare, ca în provincia Branderburg, Meklenburg etc. își aduc lucrătorii migratori — Wanderarbeiter — mare parte poloneși din provincia Posnania, Prusia orientală, Prusia occidentală și Pomerania, pentru cari pe căile ferate au tarabă de cîte 30%, și cari vin primăvera și se duc tîmna.

În luna lui Martie și Aprilie în fiă-care și la fiă-care gară poț vedé mai multe mii și deci de mii de atari nenorociți, cari au trebuit să-lase casă și m'șă, femei și copii minori, spre a se duce cu cei mai mari prin țara nemțescă întregă din Sillesia până în Holstein și Alsacia pentru a-și agonisi pentru ei și familiile lor p'nea de tôte țile, espuși fiind la tôte injuriile și batjocurile Nemților, precum și vițielor, beției corupțiunii și imoralității constrînși fiind d'a trăi lungi întregi în necurățenie și miserie, d'a dormi cete întregi împreună prin șoprone, șur și clăi, bătrani și copii, bărbați, femei și fete.

Campania de germanizare și depozădările forțate întreprinse de cancelarul de fieru contra aristocrației polone din Posnania, Prusia orientală și occidentală sînt fără îndoială din punctu de vedere alu libertății și juridico-istoric condamnabile, d'ér cînd veđi pe acești nenorociți și se pare că ceea ce se petrece nu e decătă o pedepsă a Provedinței, o răsunare meritată a sorții asupra acelora, cari au comis cele mai mari greșeli și abuzuri contra națiunii lor proprii! Decă aristocrația polonă de sub Sobieschi și următorii lui ar fi cedat c'atvora de sub Poloniile și privilegiiile și prerogativele ei, în favoarea țeranului desmoștenit, și a burghesului, Polonia esista așadă ca regat, și în țeran, cu moșioarele lor, ar fi avut Polonismul în vreme de restitute cel mai mare razim și ajutor.

Astfelu d'ér țerănimea polonă este ađi dusă cu miile și

*) A se vedé Numerii 159, 160, 161, 162 și 163 ai „Gaz. Trans.“ din 1887. — Red.

FOILETONU.

(32)

Misterele Veneției.

de Edouard Didier, traducere de Ioană S. Spartali.

VII.

Logodna.

...D'ér bine, n'o să facem nimic noi pentru bietul Felice... nu cumva vrei să ai aerul, că-i desprețuesc darurile? mai dîse Fiametta cu un ton rugător.

— Oh, nu! elu este prea bun pentru ca să se rădă de noi... Dă-mi șirul dela de mîrgăritare! dîse Veneția.

Veneția își desfăcu p'rul seu îmbrăcat, ce i cădea împrejur ca un snop de grâu auriu, și, cu ajutorul camei, îl legă de spate cu mîrgăritare pe care le amestecă cu firele de p'ru, așa încât mîrgăritarele par că se puseseră acolo firesc, ca nisce picături de rouă călute în caliciul florilor.

— D'ér rubinul acesta g'lbui n'are să găsescă grația înainte d-tale? întrebă Fiametta punîndu pe fruntea de zăpadă a Veneției o potcovă forțe frumoasă cu pietre scumpe?

— Decă vrei tu... răspuse a lene Veneția, care p'rea că i făceau plăcere tôte micile tiranii ale camei-ristei sale.

Fiametta se dete cu 2—3 pași înapoi ca s'o admire, și, bătîndu din palme:

— Bravo! dîse ea; ești de mîncat așa, și decă Felice Badoer nu va înnebuni după domnia-ta mai pe

urmă, apoi să sci, că e mai tare de ingeru decătă ilu scimă noi!

Era și vremea! adăgă d'ensa aplecându-se la ferăstră; mi-se pare că vine. Audu venind din partea Padovei un șgomot mare de omeni și de cai.

Adevăratu vorbea Fiametta. Cortegiul, ce plecase dela palatul guvernamentului, apărea prin Porta del Portello și venea spre schitul Feteloiu nobile.

Cortegiul acesta era forțe mare și se deschidea printr'o companie de cel puțin o sută cavaleri.

Orgoliosul podestat parcă își făcuse o plăcere ca să desfășure multe forțe militare; astfel făcea elu ori de câte-ori i-se presenta ocași și după cum l'am vădut, cînd a vizitat pe dogele Francesco Foscari. Elu deosepta multe curte, unde se găsea tot felul de curtezani și de parasiți, după cum se vedea pe atunci în tôte casele princiare din Europa.

Nimicu nu lipsea, nici chiar un nebun. Nebunul acesta venea dela curtea Franței, unde fusese Martinengo trimis în ambasadă de cătră Serenissima Republică. Ilu chema Saint-Leger și podestatul avea obiceiul să spună că-i fusese datu de regele Carol VII. Saint-Leger sciuse să se facă iubit de padovan, cu cari trăia într'o astfel de familiaritate, încât făcari cu dîce „Vere“.

Aerul acesta de suveran pe cari îl lua podestatul, era vădut rău nu numai de dogele, d'ér chiar de întreaga înaltă nobleță, în care Martinengo nu avea nici un prietin, decătă numai pe senatorul Jacopo

Loredano, despre care am vorbit și cu care era legat printr'o ură comună pe dogele Foscari.

Nimeni însă nu cutezase încă să atace pe puternicul podestat alu Padovei. Situația lui era acăta: era urit și temut. Făcure ajunse la convingerea că elu aștepta numai privilegiul, cînd să se declare independent; de aceea era priveghiat d'ap'rope.

După compania de cavaleri venea singur, într'un spațiu mare lăsat liber, t'nerul Felice Badoer călare pe un cal de Spania, pe care-lu mania cu o dibăcă de tulu de rară dela un țerăian. Martinengo, călăra ca și Badoer, mergea lângă ușa unei litiere de gală, destinată fiicei Adriaticei. La ușa din stînga mergea un gentilom, care reprezenta pe dogele. După litiera acăta veneau multe alte litiere, mai puțin bogate decătă a miresei: Erau ale damelor nobile din Veneția și din Padova, invitate la logodna. Unele din ele mergeau călări pe cai. După ele venea la distanță prietenii podestatului și invitații lui Felice Badoer. În sfîrșit cortegiul era închis de o companie de arcași, înapoi cărora venea o mulțime de mai multe mii de persoane.

Din mulțimea asta se înaltă un țipet de admirație, cînd se vădă fiica Adriaticei ivindu-se în porta schitului la brațul stăritei și aședădu-se cu ea în litiera de gală.

Atunci cortegiul se formă încă odată într'această ordine și porni spre biserică metropolitană a Padovei, unde trebuia să se dea binecuvîntarea mirilor.

Până acum Felice și Veneția nu avuseseră încă vreme să schimbe nici o vorbă. Cînd se ivise fiica

trată de agricultorii germani ca vitele, ér latifundiile și moșiile fâloșilor aristocrați poloni sunt cu sutele vândute cu toba ca să fiă dismembrate și împărțite pe la coloniștii germani. Pentru noi, Românii, și cu deosebire pentru cei din România casul Poloniei și al Polonilor e de un interes deosebit, căci ne arată starea la care era să ajungem, decât un Cogălniceanu, un Brătianu, Rosetti și alții nu se gâbeu să cedeze din drepturile și prerogativele boieresci și se lăcă și ceva pentru țeranu — talpa țerei — și să lă improprietărescă.

Fără acestu țeranu improprietăritu, nici Dorobanțul nu ar fi pututu triumfa inaintea Plevnei și nici Regatul României n'ar fi pututu să existe, ci din contră, visurile unui List și a altor economiști germani se îndepliniu deja de multu, ori enuta rusescă nu-și mai scotea ghiarele ei de vultur, ce și-le încheștase deja în carnea României.

Peste totu, lucrătorii polonesi sunt mai iubiți decât cei germani, parte că sunt mai deștepți, mai silitori și mai puțin pretențioși, ér pe de altă parte și mai elini. Plata depinde de regiune și obicei: decât pământul e roditor și e proprietate mica în proporția corăspundătoare, ca în provincia Sacsonia etc., atunci plata pentru un omu la că și e 1 marcă 50 fenici pe și și mai bine, se înțelege fără mănecare și beutură, unde însă nu e decât proprietate mare și latifundii, fără industrie, acolo numai câte 60—80 fenici = 35 cr. v. a., cum e în Meklenburg, Brandenburg, séu chiar și numai 50 fenici = 31 cr. v. a. pe și, cum e în Lausitz, Silesia, Prusia orientă, Posnania, Pomerania, pentru care un omu mare trebuie să tragă căsa dela 5 ore dimineața până la 8 ore séra cu excepție de o oră liberă pentru amăci. În multe regiuni ale Germaniei de nordu s'a mai ținutu un felu de iobăgiă până în ziua de aci, cum e în Meklenburg etc., unde familiile angajate cu contractu pe anul întregu, ori au copii ori nu, din acestă mică lăfă a lor — 60—80 fenici a bărbatului și 40—50 fenici a femeii — trebuie să ia și să susțină un băiatu ori fétă în etate de 13—17 ani, care dătrebuie să mērgă să lucre în curtea dămnescă — Hofgänger-i — dér cari acolo nu căpăta nici lăfă și nici de mănecare. De sine se înțelege că din plata loru dătrebuie lucrătorii mai trebuiau să plătescă proprietarului și chiria casei.

În Klein Wanzleben, pentru ca lucrătorii să nu se ducă la alți proprietari, primescu dela stăpănilor pe lângă plata loru de fiă-care omu mare 1 morgen de fiă-care femeii ori fétă mare, 1/2 morgen și de fiă-care copilul între 8—12 ani 1/4 morgen locu pentru pusu de gogôșe (cartoff). Fiindu tocmai atunci timpul de răritul sfeclorolr, la scôla din satu se deduse vacanță pe 10 zile — numită și ea vacanță răritului sfeclorolr, cum și prin Ardealu unele scôle au vacanță de culesul viilor și toți băieții și fetitele de scôla erau la răritu la proprietar, unde fiă-care căpăta câte 60—80 fenici pe și — adică 30—40 cr. v. a. Femeile și fetele căpătau câte 1 marcă până la 1:30, ér bărbății și lucrătorii harnici 1 marcă 40—60 fenici; pe lângă aceea mai căpătau câte-odată și câte 15 fenici remunerație, când se purtau bărbătesce. (Va urma).

Raportu polițienesc. — Vineri invățăcelul c. r. de proviantu se duse în cărciuma lui Ioh. Mentsch din Blumena și ceru dela fiul numitului cărciumar, cu care era cunoscutu, un costumu civilu, pentru ca să-l îmbrace, cum dăcea elu, pentru o nunță la care trebuie să asiste. Satisfăcându-i-se cererea, invățăcelul luă cos-

tumul, îl îmbrăcă acolo imediatu, dér nu se duse la pretextata nunță, ci deserta. Despre acestu casu fu în cunoștință imediatu autoritatea militară competentă, care a dispusu prinderea desertorului.

La arătarea fabricantului și proprietarului de mără de aci I. Königes, că proprietarii din stradele din dosu și de mijlocu în Brașovulu vechiu au abătutu apa din canalu în grădinile lor de legumi, poliția convingându-se despre adevărul acestei arătări, a dispusu încetarea folosirii pe nedreptu a apei de cătră vr'o 30 proprietari în paguba celor îndreptățiti a folosi apa canalului.

Insciințare.

Subscrișul comitetu, constituitu pentru arangiarea festivităților cu ocaziunea adunării generale a Asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ce se va ține la 16/28 Augustu a. c., a statoritu următorul

Programu.

- 1) *Sâmbăta séra* în 15/27 Augustu: **Séra de cunoscință** cu musică în grădina „Hermann” (strada Mori), la casu de plôia în „Pavilionulu” de acolo;
- 2) *Duminecă séra* în 16/28 Augustu „**Concertulu reuniunii române de cântări din Sibiu**” în Pavilionulu din grădina „Herman”;
- 3) *Luni*, în 17/29 Augustu la 2 ore d. a.: „**Banchetu**” totu în Pavilionulu din grădina „Herman”;
- 4) *Luni séra Balu* în sala dela hotelulu „Impăratulu Romanilor”;
- 5) *Marți* în 18/30 Augustu, eventualu „**Excursiuni**” în diferite locuri din împrejurulu Sibiului.

Pe când ne luăm voie a notifica acesta, onoratul publicu totodată este rugatu:

a) ca pentru *cuartire* să se insinue celu multu până la **10 (22) Augustu** la d-lu avocatul **Ioan Popa** în Sibiu, și acesta cu atât mai vârtosu, căci ținându-se aici chiar pe acelu timpu o expoziție artistică, arangiată de concetățeni sași, insinuărilor ulterioare cu greu se va pute satisface;

b) insinuările pentru *banchetu*, la care cu deosebire se invită și damele, sunt a se face la d-lu avocatul **Dr. Octavianu Rusu** în Sibiu, până la **16 (28) Augustu** adică: **Duminecă la 12 ore a. m.** Insinuările ulterioare nu se primescu, ér la *banchetu* voru pute participa numai persoanele provădate cu biletu;

c) insinuările pentru „*Excursiuni*” sunt a se face la d-lu **Valeriu Bologa**, secretaru alu institutului de creditu și economii „*Albina*” în Sibiu, esclusiv până la **17/29 Augustu**, adică până **Luni la 12 ore a. m.**

Sibiu, 17/29 Iulie, 1887.

Dr. Moga,
președ.

Dr. S. Roșca,
secret.

SCRİ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

GASTEIN, 8 Augustu. — Maiestatea Sa, după o despărțire forțe cordială de împăratulu germanu, a plecatu la Ischl.

POJUNU, 8 Augustu. — În localitatea din apropiere Pama au ars 56 edificii, au dispărut 3 persoane.

ROMA, 8 Augustu. — Regele a refusat demisiunea cabinetului, a numitu pe Crispiad interim ministru de esterne.

TATRAFURED, 8 Augustu. — Regele Serbiei împreună cu prințul de corônă au sositu aci.

Ultime sciri.

Viena, 7 August. — „*Neue Wiener Tagblatt*” anunță că o parte din ampoiații și din servitorii principelui de Coburg au plecatu ieri și alaltaeri în Bulgaria și că principele Ferdinand va pleca Luni.

Mosca, 7 Augustu. — Au sositu aici, pentru a lua parte la înmormântarea lui Katkov, d-nii Floquet, Deroulde, Laur și alți 19 reprezentanți ai pressei franceze.

Sofia, — Riza bey a remis Regentei o notă regretându că ea îndemnă pe principele de Coburg a înfrânge tractatul dela Berlinu.

DIVERSE.

Unu arbore colosalu. — „*Curierulu*” din Iași spune, că în apropiere de orașulu Iași, cale de o oră, în Podgoria Vișanu, com. Buciumi, există unu copacu stejaru ce în adevăr merită a fi văcutu. Elu este la trunchiu de o grosime ce nu se pôte cuprinde decât de brațele a 5 inși, are 56 crăci și acestea încă de o grosime enormă, astfel că s'ar putea întemeia pe dănsulu nu căte-va pavilione, dér chiar o casă cu mai multe camere, de desuptulu lui s'ar pute umbri sutimi de mese garnisite cu persoane, căci întinderea ramurilor trece peste 40 pași. Se dăce că ar avea o etate de peste 400 ani. Călătorii și omenii cunosctori, cari a avut ocaziă a vedé acestu arbore uriașu, au susținutu că decât s'ar pute transporta și planta în întregimea lui în una din grădinile Parisului séu a Londrei ar prețui peste o sută mii franci. În alte State sunt copaci multu mai inferiori, dér cu toate acestea sunt remarcăți, pășiți și întreținuți de Statu ca unu lucru anticu și rar, și ca o podobă a țerei. La noi însă habar nu'au; nimeni nu-și bate capulu cu de al de astea, ba nici măcaru nu curiositate de a vedé unu asemenea fenomenu, deși e destul de aproape de orașu. Așa e Românulu și n'ai ce-i face.

Virtutea militară bulgară. — În monetăria din Viena se bat acum din nou 30 mii medalii „*Virtutea militară*” pentru oștirea bulgară, și comanda s'a făcutu pe scôtela institutului de creditu (Creditanstalt). Deja la începutulu acestui anu s'au bătutu 60 mii medalii, apoi alte căte-va mii și s'au trimis la Sofia, ér o fabrică a avut să efectueze 30 mii decorații de acestea de bronz. Aceste decorații au pe o parte armele prințului Alexandru, precum și numele localităților unde s'au luptatu bulgarii sub comanda lui în răboiulu bulgaro-sêrbu.

Necrologu. — Cu inima înfrântă de durere anunțăm că: **Georgiu Densușianu**, preotu gr. cat. în Densuș, astăci în 4 Augustu st. n. s'a mutat la cele eterne după unu morbu greu de 4 săptămăni, în alu 54-lea anu alu etății și alu 29-lea anu alu păstoririi sale sufletesci. Rămășițele pământesci s'au depus spre repausu eternu Sâmbăta în 6 Augustu în cîntirumul bisericei de aci la 2 ore p. m. Pe părintele bun și iubitoru îl deplânge numeroasă-i familiă întristată, consăngeniului doiș și poporeniului săi credincioși. — Densușu, în 4 Augustu st. n. 1887.

Frații și sora: **Beniaminu**, Canonicu în Lugoșu, Aron, prof. univers. în Iași, Iulia mărit. Darius cu familia din Rechitova. Nicolau bibliotecaru la statulu majoru militaru, în Bucuresci. **Teresia** născ. Popu ca soțică. Fii și fiice: **Emilia** mărit. Gane cu familia în Făgărașu, **Romulu**, invățatoru poporalu, **Alexandru** profesoru, **Cornelia**, **Sabinu**, **Beniaminu**, **Octavianu** și **Aurelia**.

Editoru: **Iacobu Muresianu**.

Redactoru responsabilu: **Dr. Aurel Muresianu**.

Adriaticei, tēnerulu se mulțămise să se incline cătu putuse mai josu pe șeua calului séu, pe care-l jucase în aplausele mulțimei și chiar spre bucuria Fiamettei, care nu mai văduse până în ziua aceea alți cai, decât cai de bronzu puși d'asupra porticulului pieței Sf. Marcu.

Pentru că și Fiamă era acolo; ea însoțise pe stăpână-sa până la litieră, țindu locu de pagiu, adică purtându cōda rochiei fiicei Adriaticei.

Stradele pe unde se ducea la catedrală erau lungi și înguste, sēmēnându cu nisce schituru strinse de gātu, din pricina largilor galerii séu portice, ce le mărgineau, susținute de stâlpi groși, scurți cari fereau pe locuitorii de căldurile cele mari ale verei.

Mulțimea se răspândise pe sub porticele acestea pentru că se vedă defilandu cortegiulu, care cu greu putea ține mijloculu acestor strade așa de înguste.

Nebunulu podestatului, Saint Leger, — care se cunoscea numai decâtu după bonetulu lui înaltu cu unu ciucure în virf, după rasa făcută în formă de capșon, după cele două punți, care îi atērnau la cingătoare și mai cu sēmă după sceptrul lui cu clopoței, pe care tot mereu îl scutura — n'avea locu hotăritu în cortegiul, ci se plimba de colo până colo, ca unu căne incunjurat d'o horă țărănescă. Glasurii din mulțime îl strigau neîncetat:

— Hei! vere, ai să trăsesc bine aci; n'are să-ți măsore nimeni nici mănecarea, nici vinulu de Montefiascone.

— Aci, vinu de Montefiascone! par' că n'ai bea și vinulu celu prostu de Conegliano, verșcane.

— Vere, ț-ai pus bonetulu d'andosele, ca și creerii!

— Hei! nebune! nebune! nebune! strigau 20 de glasuri în mulțime.

— Nu strigați așa de tare... este aci undeva aci unulu mai nebulu decâtu mine! răspundea Saint-Leger împuindu tăcere mulțimii.

— Ași! și cine este acela?

— Celu care merge în capulu cortegiului! dăse nebunulu, arătându pe Felice Badoer, care își juca mereu calulu lui de Spania.

După cum ne aducem aminte, podestatul mergea călare la ușa din drept: litierei Veneției, încă dela pornirea cortegiului; însă nu-și putuse ține locul acesta în orașu, din cauza strimtorii stradelor. Prin urmare mergea cu unu pasu inaintea litierei. De odată se opri întorcându-se spre litieră. Căi cari urmau se opriră asemenea. Oprirea acesta fuse de ajunsu ca Felice Badoer care își urmase drumulu să se găsească despărțitu de cortegiul printr'unu spațiu celu puțin îndoit de celu care fusese hotăritu la pornire.

Deodată, pe când trecea pe dinaintea unei case, care se repara, se făcu unu sgomotu mare pe coperișu. Calulu se speria și sări înapoi, pentru marea fericire a lui Felice Badoer, fiindcă chiar în locul de unde sărise calulu înapoi căduse unu bolovanu care negreșitu ar fi strivit pe tēnerulu patrician în căderea lui, decât n'ar fi săritu calulu.

Podestatul se'torsese iute înapoi, când auzise sgomotulu. Decă lumea n'ar fi avutu privirile îndreptate în altă parte, ar fi pututu vedé pe contele îngălbinitu și mișcarea de furie pe care o făcu elu când vădu că Felice Badoer scăpase prin minune de morțe.

— Eu nu te indemn să te pui încăodată la probă, vere, fiindcă s'ar pute întâmpla să nu reușesc așa de bine! dăse nebunulu, care alergase și ținea în locu calulu de căpăstru.

Dér cum putuse să se întemple să cadă piatra?

Astfelu se întreba fiă-care.

Lucrătorii se scoboriseră și spusera că fringhia de care era legatu bolovanulu de piatră se rupseră. Felice, dorindu ca întemplantă acesta să trecă nebăgat în sēmă, nici nu-și ascultă bine și dete ordinu numai decâtu să se ridice bolovanulu din drumu; pe urmă cortegiulu porni ér spre catedrală.

Clerulu întregu aștepta sub porticululu bisericei și intrară apoi cu toții în basilica cea mare.

Biserica acesta era una din cele mai bogate ale creștinătății: călugării aveau 8000 de livre venit, sumă forțe mare pe atunci, afară de veniturile sacristiei. De aceea se dăcea că episcopulu Padovei era unu papă micu și că călugării catedralei se puteau lăuda că sunt cardinalii Lombardiei.

Mirii fură duși deocamdată în partea dreptă a ferestrei bisericei, unde chiar atunci se afla celebra Fecioră a lui Giotto, restauratorulu picturii în Italia, și fusese dăruită bisericei metropolitane de cătră Petrarca, pe când era elu călugaru.

Petrarca fusese călugaru alu Padovei.

Giotto! Petrarca! — Cu toate crimele fără număr, alu căroru teatru era încă Italia și despre cari găsim unu ecoru forțe slabu în istoria pe care o povestim, Renascerea va să dăce și începuse de unu secolu în arte și în litere. Dér cătu timpu mai trebu până să vie și în moravuri!

Cursul la bursa de Viena
din 6 Augustu st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Rentă de aur 5%', 'Imprumutul căilor ferate', 'Amortisarea datoriei', etc.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficială dela 25 Iulie st. v. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Renta română (5%)', 'Renta rom. amort. (5%)', 'Impr. oraş. Buc. (20 fr.)', etc.

Cursul pieţei Braşov

din 8 Augustu st. n. 1887

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Bancnote româneşti', 'Argint românesc', 'Napoleon-d'ori', etc.

Sz. 6397—1887.

alisp.

Hirdetmény.

A vizjogi törvény (1885 évi XXIII t. cz.) 189 §-a valamint ezen törvény végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú földmivelés-, ipar és kereskedelmi, és a közmunka és közlekedési m. k. Minister urak által egyetértőleg m. évi Deczember 31-én 45689 szám alatt kibocsátott általános rendelet 87 §-a alapján felszolitom a vármegye területén fénnálló viziművek és vízhasználati jogositványok tulajdonosait, hogy a jogositványaikra vonatkozó engedélyt a mennyiben az 1886 évi September hó 8-án 5803 sz. hirdetményem daczára eddig esetleg még nem adták be most már folyó 1887 évi Augustus hó végeig nálam írásban mutassák be, vagy pedig írásban igazolják azt hogy viziműveik 1866 évi Januar hó 1-je óta háborítlanul fennállanak a nélkül, hogy mások jogosult érdekeit sértének és mint ilyenek az illetékes hatóságok által károsoknak találtattak volna.

Megjegyeztetik, hogy a bejelentések a vizjogi törvények 191 §-ának második bekezdése értelmében bélyegmentések. Ezen bemutatási, illetve igazolási kötelezettség minden hatósági engedélyre szoruló vizimunkálat tulajdonosára kiterjed, tehát, öntözési, lecsapolási, ár mentesi-

tési, ipari-vállalatokra, malmokra, továbbá nyilvános és magán csatornákra, mesterséges víztártákra, védgátakra és zsilipekre egyaránt érvényes.

A kik jogositványukat igazolni nem tudják, vagy igazolás végéig a fent kitűzött határidőben nem jelentkeznek: azoknak viziművei az idézett törvény 191 §-a értelmében nem létezöknek fognak tekintetni és az ily viziművekre nézve a vizjogi törvény 163 és következő szakaszai és a hivatkozott általános ministeri szabályrendelet 3—32 §-ai lesznek alkalmazandók.

Fogarason, 1887 évi Augustus hó 3-án.

Gramoin Dániel,

1—3

alispán.

Avisu d-loru abonati!

Rugamü pe d-nii abonati ca la reînnoirea prenumeraţiunei së binevoiască a serie pe couponul mandatului postalü şi numerii de pe fâşia sub care au primitü ñiarulü nostru pâna acuma.

Domnii ce se abonézä din nou së binevoiască a scrie adresa lämuritü şi së arate şi posta ultimä.

Décä se ivescü iregularitãti la primirea ñiarului onor. abonati suntü rugati a ne încunoscianca imediatü prin carte postale, ca în câtu depinde dela noi, së se delätureze. ADMINSTR. „GAZ. TRANS“

Mersulü trenurilorü

Valabilü dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia Predealü-Budapesta şi pe linia Teiuşü-Aradü-Budapesta a calei ferate orientale de statü reg. ung.

Large table with 4 main columns: Predealü-Budapesta, Budapesta-Predealü, Teiuşü-Aradü-Budapesta, and Budapesta-Aradü-Teiuşü. Each column contains sub-columns for different train types (Trenü de pers., Tren accelerat, Trenü de pers., Trenü de pers., Trenü omnibus) and lists of stations with their respective arrival and departure times.

Nota: Orele de nôpte suntü cele dintre liniile gröse.